

ДЖЕРЕЛА ХРИСТІЯНСТВА

Руслан Десятинський

Івано-Франківський інститут менеджменту

Тернопільського національного економічного університету

Шематизм Станиславівської Єпархії (1886–1938 рр.): особливості історичного джерела

Анотація

В даній статті аналізуються історичні обставини виникнення, структура та особливості змісту «Шематизму греко-католицького кліру Станиславівської єпархії» як історичного джерела. Запропоновано його класифікацію за різними ознаками – його походженням, характером інформації, хронологічно-географічним критерієм тощо, визначено інформативну цінність для дослідження різних проблем історичного минулого.

Основою історичного дослідження завжди є комплекс джерел, кожен вид якого по-своєму допомагає історичному відкрити певну частину історичної реальності. Оскільки кожне джерело у процесі наукового дослідження піддається критичному аналізу, то воно стає особливим предметом історичного дослідження. Джерело, акцентує М.Я. Варшавчик, «є не лише свідченням про історичні факти, а й саме є історичним фактом, історичним явищем свого часу»¹. Дослідження самих історичних джерел становить значний науковий та пізнавальний інтерес, відкриває нові перспективи в історичних дослідженнях.

Сучасна українська історіографія поступово наповнюється новими науковими працями з історії Української Греко-Католицької Церкви (далі – УГКЦ). Водночас розширюється і джерельна база для дослідження основних періодів та проблем розвитку УГКЦ. Так, за останні два десятиліття було заплановано й частково здійснено видання значної кількості документів з історії УГКЦ, починаючи від матеріалів про укладення Берестейської унії й закінчуючи колись засекреченими архівними документами про ліквідацію УГКЦ у 1944–1946 рр. і діяльність «катакомбної» Церкви у 1946–1989 рр.². На окрему увагу заслуговує проект Інституту історії Церкви Львівської Богословської Академії / Українського Католицького університету (ЛБА / УКУ) «Образ сили духу: жива історія підпільного життя УГКЦ 1946–1989 рр.», в рамках якого, на основі методики

«усної історії»³, проводиться формування архіву інтерв'ю, аудіо-записів, фотоматеріалів, а також музею⁴.

Помітними є спроби джерелознавчого аналізу як окремих видів джерел, так й цілих їх комплексів з історії УГКЦ за проблемно-хронологічною ознакою. У цьому плані на увагу заслуговують дослідження окремих видів історичних джерел масового походження: протоколів єпископських візитацій⁵, картографічних матеріалів⁶, метричних книг⁷, церковних печаток⁸, періодики⁹, епістолярної спадщини¹⁰, особових документів та мемуарів¹¹ тощо. Згадані джерела мають важливе значення для дослідження як історії УГКЦ, її відносин з іншими конфесіями, так й інших проблемних сторінок історії України: суспільно-політичних та церковно-державних відносин, співвідношення соціальної, національної й конфесійної структури населення, генеалогії окремих історичних осіб, історії окремих регіонів чи населених пунктів тощо.

Серед багатьох джерел церковного походження заслуговують на увагу офіційні видання «Шематизм всього кліру греко-католицької єпархії...»* (видавались по кожній єпархії щорічно). Однак вони ще не стали предметом окремого дослідження¹², незважаючи на те, що інформацію з них часто використовують дослідники, здебільшого для підготовки публікацій краєзнавчого характеру¹³. Очевидно, відсутність наративної інформації спричинила легковаження Шематизмів як історичних джерел частиною істориків, які досліджують розвиток передусім організаційної структури УГКЦ у XIX—XX ст.¹⁴. Подібне трактування цього виду джерел як виключно довідкових чи краєзнавчих видань призводить до ігнорування їхнього інформаційного потенціалу. З цієї ж причини відсутнє навіть точне наукове визначення Шематизмів¹⁵. В українській історіографії наводиться, як правило, єдине, «стандартне» (з деякими корективами) визначення: «Шематизм — збірник статистичних матеріалів про стан парафій і населення в них з поодиноких дієцезій чи єпархій»¹⁶. Окреслена проблема актуалізується й тим, що, відповідно до постанови Патріаршого Синоду єпископів УГКЦ 2008 р. проводилось підготовка до видання у 2010 р. «Загального шематизму УГКЦ»¹⁷. Отже, дослідження Шематизмів як історичних джерел на сьогодні виглядає досить перспективним та актуальним¹⁸.

Метою нашої статті буде з'ясування особливостей офіційного видання «Шематизм всього кліру греко-католицької Станиславівської єпархії на рік Божий...» (1886—1938) як окремого виду писемних джерел. Досягнення мети, відповідно до встановлених історичним джерелознавством вимог¹⁹, передбачає термінологічне визначення та родово-видову класифікацію джерела, з'ясування його походження (час, місце, авторство, обставини), особливості структури й

* Надалі використовуємо скорочену транслітеровану назву цього різновиду джерел — Шематизм.

інтерпретації змісту, огляд публікацій як самих Шематизмів (чи зведених по них відомостей), так і розвідок про них, стан збереженості оригінальних видань. А також проаналізуємо перспективи дослідження окремих проблем з історії Станіславівської єпархії УГКЦ на основі відомостей Шематизмів й інших додаткових джерел із використанням відповідного методологічного інструментарію.

Розпочнемо із термінологічного визначення джерела, що допоможе здійснити його родово-видову класифікацію. Як уже зазначалось, більшість дослідників визначають Шематизм виключно як «збірник статистичних матеріалів». Такого ж визначення дотримується й один із перших дослідників Шематизмів, український діаспорний історик Церкви о. І. Патрило²⁰. Звичайно, немає підстав повністю заперечувати дане визначення, проте спробуємо внести деякі уточнення. У буквальному значенні термін «шематизм» (від грецького *schema* – фігура) означає «список осіб та установ»²¹, і саме в цьому сенсі його можна визначати виключно як статистичний збірник. Оскільки змістовне наповнення Шематизмів залежить від їх цільового призначення, то нам вдалося розрізнити крайові²², військові²³, шкільні²⁴ та церковні²⁵ підвиди (різновиди) Шематизмів. Зосереджуючи увагу виключно на церковних Шематизмах, підкреслимо, що вони подають переважно списки духовних осіб та установ станом на один рік, не містять, як правило, нарративних відомостей, а тому, отже, підлягають визначенню «збірник статистичних матеріалів». Водночас вони містять «приховану» інформацію²⁶, що виявляється внаслідок аналізу й інтерпретації їх змісту. Наприклад, номенклатура посад в єпархіальних органах (Капітулі, Консисторії, Судах, деканальних та парафіяльних урядах тощо) вказує на реальні повноваження, які, звичайно, можуть бути розкриті за допомогою інших додаткових джерел; так само призначення чи переміщення на посадах можуть свідчити про високий авторитет священника чи конфліктну ситуацію у певному середовищі (в межах деканату чи повіту, з тими чи іншими особами чи групами осіб), особливості кар'єрного росту, вплив сімейних чи династичних зв'язків тощо. Зазначена інформація дозволяє скласти уявлення про динаміку розвитку окремих ланок організаційної структури єпархії, тобто Шематизм відображає значно більший обсяг інформації, ніж звичайний «статистичний зріз». Порівняльний аналіз змісту Шематизмів Станіславівської єпархії також виявляє, що у цих виданнях публікувалася й інформація «нарративного» офіційного характеру, зокрема, тексти папських булл про заснування єпархії та призначення єпископів²⁷, затвердження Капітули²⁸, історичні відомості про парафіяльні церкви тощо. Тобто Шематизми показують, за влучним висловом Любомира Гузара, «образ Церкви, як вона розвивається», містять інформацію, яка «не є лише адміністративною», а тому є цінним історичним джерелом, що містить не тільки (і не стільки) «статистичний, але і також духовний образ життя Церкви»²⁹. Отже, Шематизм як історичне джерело можна визначити як збірник статистичних матеріалів,

адміністративно-інформаційний довідник з елементами наративних відомостей. Відповідно до прийнятих у спеціальному історичному джерелознавстві класифікаційних схем Шематизм як історичне джерело можна класифікувати таким чином: тип — писемні джерела; рід — документальні джерела, вид — статистичні матеріали, форма — збірник.

Питання про походження Шематизмів епархій УГКЦ необхідно розглядати у зв'язку з практичними потребами церковного адміністрування («церковного менеджменту»). Варто підкреслити, що необхідність точної інформації щодо стану епархії, очевидно, завжди була актуальною для єпископів Київської Унійної (Греко-Католицької) Церкви. Так, наприклад, на Замойському синоді 1720 р. обговорювались питання щодо суперечок про межі епархій, старшинство в ієрархії та єдність обряду³⁰, що могли бути вирішені тільки за умов уточненої інформації. Так само проблеми, пов'язані із пошуками нових кандидатів для заміщення вакантного єпископського престолу після смерті чергового єпископа, вирішувалися за умов якнайбільшої поінформованості про моральний стан кандидатів та їх місце перебування³¹. Врешті, практика генеральних єпископських візитацій змушувала єпископів мати попередню інформацію про стан парафій та священників³². Отже, практика церковного адміністрування спонукала ієрархів до видання статистичних збірників із якомога точнішою інформацією про загальний стан епархії.

Питання про авторство та початок видання церковних Шематизмів виглядає досить складним. Через брак джерел важко встановити точніший час, коли почали видавати будь-який із згаданих різновидів Шематизмів, хоча, на думку о. І. Патрила, початок офіційного видання церковних можна датувати 1814 р., коли з'явився перший Шематизм Мукачівської епархії, а вже у 1828, 1832 та 1886 рр. видано перші Шематизми відповідно Перемишльської, Львівської та Станіславівської епархій³³. Імовірно, могли бути й інші, більш ранні видання церковних Шематизмів, які не збереглися до нашого часу. До такого припущення підштовхує факт видання іншого різновиду Шематизмів — крайових, які публікувалися із 1789 р. з певною періодичністю³⁴. У будь-якому випадку, практика видання церковних Шематизмів, яка хронологічно майже збігається з початком «австрійського періоду» в історії Галичини, безперечно пов'язана й обумовлена потребами церковного адміністрування. Більше того, австрійська цісарсько-королівська адміністрація, імовірно, була зацікавлена в детальній інформації про релігійні конфесії у приєднаному коронному краї; однак сумнівно, щоб у ініціюванні видання церковних Шематизмів, окрім прагматичних міркувань ієрархів, відчувався який-небудь «австрійський адміністративний слід». За усталеною традицією перше видання Шематизму здійснено у 1887 р. латинською мовою³⁵, яка не тільки вважалася офіційною в листуванні з Апостольським Престолом, але й часто використовувалася в церковному діловодстві Галицької митрополії УГКЦ.

Авторство Шематизмів, очевидно, можна приписати самим єпископам та, з деякими уточненнями, єпархіальним органам. Так, щодо авторства Шематизму Станиславівської єпархії, то його ініціатором, «автором» видання були Єпископський Ординаріат та Консисторія, яким надсилали інформацію парафіяльні та деканальні уряди («авторський колектив»). При цьому кожне видання супроводжувалося позначенням «Накладом Кліра Єпархіального», що, на нашу думку, свідчило не тільки про фінансове забезпечення друку, але й часткове авторство парафіяльного духовенства. Авторство Єпископського Ординаріату у виданні Шематизму підтверджується, зокрема, тим фактом, що саме єпископ визначав загальні правила підготовки інформації про стан єпархіальних органів, парафій і духовенства. Відповідне розпорядження, наприклад, видав єпископ Ю. Пелеш 20 вересня 1886 р.³⁶ (див. Додаток 1). Окрім точного переліку обов'язкових елементів опису парохії, владика рекомендував деканам «в примітках хоч коротко згадати» про наявні у парафіяльних архівах «давні грамоти, старі книги церковні, ікони...», акти та метричні книги, вказати приналежність парохій «в давніших часах» до інших єпархій та обставини формування «прилучених» церков³⁷.

Таким чином, зібрана за зразком, за безпосередньою участю парафіяльних і деканальних урядів, основна (обов'язкова) інформація про парафії, хоча й безпосередньо не показувала відносин та процесів «на місцях», все ж містила вагомий матеріал для 5-річних генеральних єпископських і щорічних деканальних візитацій. Тим часом додаткова (рекомендаційна) інформація закладала основи для написання «місцевих літописів»³⁸, адже поступово, з кожним виданням Шематизму, простежувався динамічний розвиток парафії, біографічні дані про священників набували чіткої «прив'язки» до обставин місцевого парафіяльного життя³⁹.

Видавці Шематизмів постійно удосконалювали рубрикацію даних. Так, у Шематизмі Станиславівської єпархії з 1892 р. почали друкувати «пам'ятку» для священників про обов'язкові звіти для Єпископської Консисторії⁴⁰ та зміни «в часі печатання Шематизму» (щодо переміщень на посадах)⁴¹; уже з 1897 р. додатково друкували списки членів Товариства святого Апостола Павла (у формі поіменного списку)⁴², з 1902 р. — порівняльну таблицю генеральних єпископських візитацій (по деканатах)⁴³, з 1906 р. — списки членів Товариства святого Апостола Петра (у формі таблиці по деканатах і парафіях та у формі поіменного списку)⁴⁴, у 1913 р. удосконалили поіменний «Список осіб» (додавши дати народження, рукоположення та інституції на посаду)⁴⁵; але вже з 1925 р. «нотатки» про склад церковних товариств та єпископські візитації більше не публікувалися⁴⁶. Окрім офіційних статистичних даних, видавці Шематизму прагнули розширити їхнє змістовне наповнення. Так, у Шематизмі Станиславівської єпархії за 1903 р. було опубліковано історичне дослідження Капітульного Вікарія єпархії о. Василя

Фацјевича «Місто Станіславів і його церкви»⁴⁷. Очевидно, що регулярні видання Шематизмів єпархії, які також розсилалися в порядку передоплати до деканальних та парафіяльних канцелярій⁴⁸, не тільки покращували церковне адміністрування, полегшували комунікацію між священниками та єпархіальними органами, але й до певної міри розширювали світогляд духовенства, знайомили священників із «навколишнім світом».

Особливості структури тексту Шематизму Станіславівської єпархії (як й інших єпархій Галицької митрополії УГКЦ у 1886–1946 рр.) визначалися ієрархічною, адміністративно-канонічною, організаційною структурою єпархії. Цей порядок визначав усю структуру цього джерела – матеріал згруповано за такою ієрархічною схемою: «Папа Римський – Галицький митрополит – Станіславівський єпископ – єпархіальні органи – деканати і парафії».

При цьому спосіб викладу офіційної статистичної інформації про стан ланок організаційної структури єпархії відбувався за чітко визначеною схемою: «Папа Римський – Галицький митрополит – Станіславівський єпископ («ряд єпископів») – Капітула (з власним структурним поділом на прелатів, соборних та почесних крилошан) – Консисторія (з власною складною структурою, що включає три види радників – референтів, дійсних та почесних, а також Канцелярію, Комісію просинодальних екзаменаторів та Комісію єпархіальних цензорів релігійної літератури) – Церковний єпархіальний суд у дисциплінарних та сімейно-шлюбних справах – Катехити в школах – Ординаріатські делегати у шкільних справах – Ординаріатські комісарі у справах сервітутів – Капелан єпископа – Комісія управляюча справами Вдовичо-Сиротинського Фонду єпархії – Пресвітери-ювіляти – Стан парафій по деканатах – Зміни серед духовенства (некрологія, рукоположення, список інститудій на парафії, відпустки з єпархії та прийняття з інших єпархій, пенсіоновані священники) – Духовні особи чернечих орденів – Дім пресвітеріальний (перелік богословів, що закінчили навчання, але ще не були рукоположені) – Духовна семінарія – Студенти-богослови (по духовних семінаріях і по курсах) – Церковні товариства (в Станіславівській єпархії це товариство св. Апостола Павла та товариство допомоги убогим церквам ім. св. Апостола Петра)»⁴⁹.

Зауважимо, що наведена схема відображення у Шематизмі інформації про структурні елементи єпархії містила не тільки ієрархічний, але й раціональний підхід, адже, по суті, навіть такі рівні за значенням єпархіальні органи як Капітула, Консисторія та Єпархіальний суд подавалися у визначеній логічній послідовності, а характеристика Духовної семінарії, подана після характеристики деканатів і парафій, очевидно, мала також свою внутрішню логіку викладу інформації. Водночас необхідно підкреслити, ця схема Шематизму, по суті, не відображала «ліній» зв'язку та механізмів взаємодії структурних елементів єпархії (див. Додаток

2). Так, наприклад, на підставі відомостей Шематизмів можна побачити, що члени Капітули, Консисторії і Єпархіального суду часто займали посади «за сумісництвом»⁵⁰, але незрозумілими є причини такого зв'язку та механізми їх взаємодії (це і є т. зв. «прихована» інформація); відповіді на ці питання можна знайти лише на основі вивчення норм канонічного права та інших джерел (зокрема, офіційного «Вісника Станиславівської єпархії»).

Здійснюючи історіографічний огляд дослідження Шематизмів, зосередимо увагу на традиції видання Шематизмів у XIX–XX ст. в цілому, а також на спробах класифікації їхньої інформації окремими дослідниками.

Вище ми вже згадували про започаткування традиції видання церковних Шематизмів. Тепер лише хочемо додати, що після «державної ліквідації» Галицької митрополії УГКЦ 1946 р. цю традицію намагалися продовжити в діаспорі, в окремих адміністративно-канонічних структурах УГКЦ: так, 1947 р. видано єдиний Шематизм Апостольського екзархату для українців-католиків у Німеччині, з 1951 р. регулярно видавали Шематизм Філадельфійської митрополії УГКЦ, а ювілейні Шематизми з'явилися 1961 р. у Саскатунській єпархії, 1963 р. — у Торонтській єпархії, 1984 р. — у Пітсбурзькій митрополії⁵¹. Після виходу УГКЦ з підпілля зроблена спроба відновити цю традицію: в Івано-Франківській єпархії 1995 р. надруковано Шематизм, але його видання виявилось епізодичним, не перетворившись у періодичне⁵². Характерно, що в Римо-Католицькій Церкві в Україні практика регулярного видання Шематизмів уже закріпилась: у Харківсько-Запорізькій дієцезії РКЦ їх видання здійснено у 2005, 2008 та 2010 роках⁵³.

Аналізуючи спроби класифікації даних Шематизмів, звертаємо увагу насамперед на серію ґрунтовних довідкових видань, підготовлених та опублікованих 1973–2004 рр. переважно англійською мовою діаспорним дослідником о. Д. Блажейовським⁵⁴. Серед них особливий інтерес становлять зведені Шематизми Львівської, Перемишльської та Станиславівської єпархій УГКЦ, підготовлені на основі колекції оригінальних видань Шематизмів за 1828–1944 рр.⁵⁵. У процесі їх підготовки о. Д. Блажейовський використав проблемно-хронологічний підхід, який дозволив показати динаміку розвитку кожного з елементів організаційної адміністративно-канонічної структури єпархій УГКЦ — єпископів-ординарив та помічників⁵⁶, Митрополічой та Єпископських Капітул⁵⁷, Митрополічой та Єпископських Консисторій⁵⁸, Вдовичо-Сиротинського Фонду кожної єпархії (тільки список голів)⁵⁹, єпархіальних духовних семінарій та інших богословських закладів (Богословської Академії, малих духовних семінарій, богословських ліцеїв)⁶⁰, Генерального інституту Католицької акції в Галичині⁶¹, церковних видавництв та бібліотечних фондів⁶², деканатів (перелік деканів, динаміку чисельності віруючих по окремих роках та переведення окремих парафій з одного деканату до іншого)⁶³, всіх парафій⁶⁴ (в т.ч. й екстериторіальних, поза межами території Галицької

митрополії⁶⁵) та священників⁶⁶, чоловічих чернечих орденів (Василіан⁶⁷, Редемптористів⁶⁸, Студитів⁶⁹) та жіночих чинів і згромаджень (Василіянок⁷⁰, Службниць Непорочної Діви Марії⁷¹, Милосердя святих Вінцентія і Павла⁷², Студиток⁷³, святого Йосафата⁷⁴, Пресвятої Родини⁷⁵, Мироносиць⁷⁶). Кожен структурний розділ зведеного Шематизму містить якомога точніші дані про певний об'єкт, що можуть стати предметом окремого дослідження. Значну цінність також становлять зведена статистика про священників, церкви і віруючих⁷⁷ та карти епархій із кордонами деканатів⁷⁸, покажчики деканатів⁷⁹, церков (парафіяльних, дочірніх і приєднаних)⁸⁰, що подаються в додатку до зведених Шематизмів. Отже, опрацьовані о. Д. Блажейовським зведені Шематизми епархій УГКЦ можуть стати підґрунтям для подальших історичних досліджень.

Разом з тим зведені Шематизми епархій в редакції о. Д. Блажейовського не позбавлені не тільки технічних недоліків, які неминуче трапляються в публікаціях, але й окремих, мабуть, свідомо зроблених автором «прогалин» (звичайно, не можна це ставити за провину, адже повноцінне комплексне опрацювання можливе за участю хіба що колективу дослідників, а не лише одного дослідника-аматора). Маємо на увазі те, що о. Д. Блажейовський не врахував частини відомостей з оригінальних видань Шематизмів епархій, зокрема щодо священників-духівників єпископів — ординартів і помічників⁸¹, священників-капеланів у війську⁸², складу Єпархіального церковного суду в дисциплінарних справах⁸³, Єпархіального церковного суду в сімейно-шлюбних (супружних) справах⁸⁴, Комісії просинодальних екзаменаторів⁸⁵, Комісії єпархіальних цензорів релігійної літератури⁸⁶, повного складу Управляючої Комісії Вдовичо-Сиротинського Фонду епархії⁸⁷, Ординаріатських делегатів у шкільних справах до Рад шкільних — окружної в Галичині та крайової в Буковині⁸⁸, Ординаріатських комісарів у сервітутових справах⁸⁹, священників-катехитів у школах і гімназіях⁹⁰, священників-ювілярів⁹¹, інших, окрім декана, посад в деканальних урядах (віце-декани — попри випадки їх відсутності⁹², в більшості були або один⁹³, або два — перший та другий⁹⁴; ординаріатські шкільні комісарі для деканатів⁹⁵ — як правило, один⁹⁶, а іноді — навіть два-три з повноваженнями на визначенні парохії⁹⁷; духівників деканатів⁹⁸), патронів парафіяльних церков⁹⁹, матеріального забезпечення священників (розміру конгруальної плати, ерекціонального землеволодіння)¹⁰⁰, студентів-богословів у богословських навчальних закладах¹⁰¹. Очевидно, опрацювання вказаних відомостей у «зведеній формі» за проблемно-хронологічною ознакою суттєво покращило б науково-інформаційну цінність довідників, навіть якщо позбавили б зацікавлених дослідників необхідності додатково звертатись до оригінальних видань Шематизмів. Зрештою, попри вказані «недоліки», довідкові видання о. Д. Блажейовського як закладають основу для джерелознавчих студій над оригінальними виданнями Шематизмів, так і відкривають нові перспективи у дослідженні історії Галицької митрополії УГКЦ (1807–1946 рр.).

Розгляд питання про стан збереження оригінальних видань Шематизмів Станиславівської єпархії (див. Додаток 3) необхідно почати із встановлення періодичності їх видання. Так, «Шематизм всього духовенства греко-католицької Станиславівської єпархії» видавався, як стверджують більшість дослідників, у 1886–1938 рр.¹⁰². Важливою ознакою, яка дозволяє позначити початок видання Шематизмів, є маркування «річник», що пов'язує рік видання і його черговий номер. Так, 1886 р. видано 1-ий річник Шематизму, 1913 р. – 28-ий, 1925 р. – 30-ий річник, 1935 р. – 34-ий річник і т.п. Така послідовна нумерація річників видання Шематизмів дозволила виявити деякі особливості. По-перше, Шематизми видавалися, як правило, щороку за період 1886–1914 рр., лише з 1925 р. почав виходити з наступною періодичністю: 1925 р. – 30-ий річник, 1927 р. – 31-ий річник, 1929 р. – 32-ий річник, 1930 р. – 33-ий річник, 1934 р. – 34-ий річник; щодо наявного у нас видання за 1938 р., то в ньому відсутня сторінка з нумерацією річника. По-друге, у період Першої світової війни видання Шематизму було вимушено припинено, і останній передвоєнний річник мав би бути опублікованим у 1914 р.¹⁰³, але наразі його не виявлено у фондах бібліотек й архівів в Україні. По-третє, останнє видання Шематизму, яке, очевидно, було заплановано на 1939 р., так і не було здійснено у зв'язку із встановленням радянського режиму у вересні того ж року. По-четверте, з 1887 р. почали видавати, крім україномовних, також латиномовні Шематизми, в яких взагалі відсутнє маркування «річник», що ускладнює їхню систематизацію. Наразі у фондах бібліотек й архівів України нам вдалося виявити тільки декілька примірників латиномовних видань Шематизмів Станиславівської єпархії (зокрема, за 1887 та 1932 рр.). Зауважимо, що у виданні Шематизму Станиславівської єпархії 1887 р. було опубліковано першу статтю про історію заснування єпархії та папську буллу 1885 р. з цієї нагоди.

Тепер повернемося до питання про стан наявності оригінальних видань Шематизмів у фондах бібліотек та архівів. Історик о. І. Патрило зазначає, що «з передвоєнних Шематизмів найбільше їх збереглося в римських бібліотеках, близько 200, та близько 50 у Відні та Василіанській бібліотеці у Варшаві»¹⁰⁴. Щодо Шематизму Станиславівської єпархії, то враховуючи, що він видавався у Станиславові, цілком природно припускати, що найбільша його колекція повинна би зберегтися у фондах колишньої бібліотеки Станиславівської Єпископської Капітули або Станиславівської духовної семінарії. Так само по одному примірнику Шематизму отримували деканальні та парафіяльні уряди¹⁰⁵, один або декілька примірників надсилалися, імовірно, також до Львова, до бібліотеки Митрополитчій Капітули¹⁰⁶. Зрештою, на сьогодні відомо, що значна частина примірників Шематизму Станиславівської єпархії зосереджена у фондах Науково-довідкових бібліотек Державних архівів Івано-Франківської та Тернопільської областей

(НДБ ДАІФО і ДАТО), Наукової бібліотеки Львівського національного університету імені Івана Франка (НБ ЛНУ) і Львівської національної наукової бібліотеки імені Василя Стефаника (ЛННБ). На жаль, у Науковій бібліотеці Івано-Франківської теологічної академії (НБ ІФТА) нами не виявлено жодного примірника Шематизму Станиславівської єпархії. Це пов'язано з тим, що із НДБ ДАІФО до НБ ІФТА свого часу, в середині 1990-х років, передано лише частину колишньої бібліотеки Капітули, відомої в науковій і публіцистичній літературі як «бібліотека Андрея Шептицького»¹⁰⁷. Декілька примірників Шематизму Станиславівської єпархії з фондів НДБ ДАІФО було передано до Архіву Єпископської Консисторії Івано-Франківської єпархії УГКЦ (АЕК ІФЄ УГКЦ). Крім того, авторові, за допомогою краєзнавця Дмитра Лупипсіва з с. Нижнів Тлумецького району Івано-Франківської області, вдалося віднайти декілька примірників річників Шематизмів Станиславівської єпархії у приватних колекціях, що набуті по спадковому праву (див. Додаток 3). Таким чином, виявлення повного комплексу річників Шематизмів Станиславівської єпархії, що є необхідним для об'єктивного джерелознавчого аналізу їхнього змісту та структури, потребує ще чимало зусиль дослідників.

Проаналізуємо перспективи дослідження окремих проблем з історії Станиславівської єпархії УГКЦ на основі відомостей оригінальних Шематизмів, вкажемо на можливості використання різних методологічних підходів та потреби залучення інших, суміжних до окреслених проблем, видів історичних джерел. Насамперед зазначимо, що Шематизми як історичні джерела можуть скласти основу для вивчення декількох проблем: адміністративно-канонічної, ієрархічної й організаційної структури Станиславівської єпархії УГКЦ, окремих її елементів (Капітули та Консисторії, Єпархіального суду, деканальних і парафіяльних урядів); розвитку богословської освіти духовенства; розвитку Станиславівської духовної семінарії; біографій священників, їхнього соціального складу; інституту патронату в Церкві; матеріального забезпечення духовенства; історії окремих парафій або церков, навіть окремих регіонів (деканатів та повітів); соціальної структури населення, особливо його віросповідного складу. Шематизми, таким чином, виступають довідковими виданнями, що дозволяють не тільки уточнити певну історичну інформацію, провести статистичний аналіз, але й розробляти окремі, відносно самостійні проблеми. Разом з тим, підкреслимо, для об'єктивного дослідження вказаних проблем не обійтись без залучення інших видів джерел й застосування різноманітного методологічного інструментарію. Це тим більше необхідно, якщо врахувати ту обставину, що видання Шематизмів Станиславівської єпархії було припинено 1914 р. у зв'язку із початком Першої світової війни, а відновлено лише у 1925 р., тобто неповних 11 років цей офіційний збірник взагалі не публікувався.

Спробуємо почергово проаналізувати окреслені проблеми, що можуть бути досліджені на основі відомостей Шематизмів та додаткового корпусу джерел, зазначимо відповідні для цього загальнонаукові, спеціальні (специфічно-історичні) й міждисциплінарні методи, методологічні принципи та підходи.

Розвиток адміністративно-канонічної, ієрархічної та організаційної структури Станиславівської єпархії УГКЦ може бути уточнений на підставі наведених у Шематизмах переліків Станиславівських єпископів (наприклад, в Шематизмі за 1938 р., як і в попередніх річниках, вказано список чотирьох єпископів із окресленням хронологічних рамок їх перебування на єпископському престолі¹⁰⁶), членів Капітули та Консисторії (у кожному річнику Шематизму повторюється «ряд крилошан», де чітко зазначено дати їх призначення на посаду¹⁰⁹), членів Єпархіального суду в дисциплінарних та сімейно-шлюбних справах (кожен річник Шематизму містить список актуального, чинного на час видання Шематизму, складу цього церковного органу¹¹⁰). Уже саме складання подібних списків-переліків передбачає використання загальнонаукового методу класифікації (або систематизації)¹¹¹. Застосовуючи специфічно-історичний метод періодизації (діахронний)¹¹², уже на основі цих переліків можна встановити зміни в складі Капітули та Консисторії у різні історичні періоди: наприклад, за час перебування на єпископському престолі в Станиславіві Юліана Пелеша (1885–1891), Юліана Куїловського (1891–1899), Андрея Шептицького (1899–1901), вакантного престолу (1901–1904) та Григорія Хомишина (1904–1945); або ж за суспільно-політичними періодами – в складі Австро-Угорської імперії (1885–1918), ЗУНР (1918–1919), Польщі (1919–1939), СРСР та німецької окупації (1939–1946). Це дозволить з'ясувати деякі особливості змін в складі єпархіальних органів, спершу висловити припущення щодо причинно-наслідкових зв'язків, а потім, на основі вивчення інших джерел, спростувати, підтвердити чи скоригувати їх. Використання міждисциплінарного методу системно-структурного аналізу¹¹³ у поєднанні із спеціальним методом історично-канонічного аналізу¹¹⁴ дозволить показати організаційну структуру Станиславівської єпархії, встановити її рівні та взаємозв'язки, окреслити повноваження кожного з єпархіальних органів, права та обов'язки їх членів. Так, наприклад, на підставі даних Шематизмів відомо, що Станиславівський єпископ був фактичним головою Єпископського Ординаріату (від імені якого могли виступати також крилошани-пралати та канцлер), Єпархіальних судів у дисциплінарних і сімейно-шлюбних справах (як фактичний голова), Комісії Просинодальних екзаменаторів (як фактичний голова), а також почесним головою Єпископської Капітули (фактичним був архіпресвітер), Єпископської Консисторії (фактичним був канцлер), Вдовичо-Сиротинського Фонду, Товариства святого Апостола Павла, Товариства допомоги убогим церквам імені святого Апостола Петра, Товариства «Скала» і т.п. Попри це, не завжди залишається зрозумілим

до кінця механізм взаємодії та взаємозалежності, розподілу обов'язків цих єпархіальних органів і церковних товариств із єпископом, що може бути встановлений на основі дослідження джерел канонічного права (зокрема, постанов Замойського Синоду 1720 р. — при додатковому застосуванні специфічно-історичних методів ретроспекції, екстраполяції, компаративістики¹¹⁵; постанов Львівського Синоду 1891 р. — при застосуванні компаративістики, зокрема, порівняння з реальним станом в інших єпархіях Галицької митрополії УГКЦ; Кодексу церковного права Римо-Католицької Церкви 1918 р., окремі норми якого були апробовані для Галицької митрополії УГКЦ, — із застосуванням методів абстрагування, компаративістики та інших). Вивчення мемуарних джерел та епістолярної спадщини, що потребує застосування (більшою чи меншою мірою) специфічно-історичних методів біографічного¹¹⁶, семіотичного (в т.ч. герменевтичного)¹¹⁷ та просопографічного¹¹⁸ аналізу, також може суттєво доповнити уявлення про реальне використання канонічних норм щодо розподілу прав і обов'язків членів єпархіальних органів. Наприклад, відомий факт, що о. Василь Фацїєвич, який за єпископства Ю. Пелеша був архідияконом Капітули (друга посада серед крилошан-пратів)¹¹⁹, за єпископства Ю. Куїловського — Архіпресвітером Капітули¹²⁰, вже під час вакантного престолу (1901—1904) не тільки став Капітульним Вікарієм єпархії, але й зосереджував фактичну владу¹²¹; за єпископства Г. Хомишина, у 1910 р., він добровільно «пішов у відставку»¹²² з невідомих причин¹²³. Отже, реконструкція процесу «кар'єрного» зростання о. В. Фацїєвича проведена на основі вивчення виключно самих Шематизмів. Мотивацію причин відставки можна знайти уже на підставі дослідження корпусу інших джерел, зокрема епістолярію¹²⁴.

Для дослідження середнього рівня організаційної структури Станиславівської єпархії, до якого відносимо деканальну організацію (уряди), відомості Шематизмів також є цінним джерелом. За допомогою міждисциплінарного системно-структурного аналізу Шематизмів можна виокремлювати окремі посади в деканальних «урядах» (декани, віце-декани — один або два, залежно від розмірів деканату, ординаріатські делегати у шкільних справах для відповідного деканату, ординаріатські комісарі у сервітутових справах, духівник деканату), а при залученні інших джерел — з'ясувати розподіл обов'язків між ними, розкрити процес їхньої взаємодії. Використання міждисциплінарного методу квантитативного аналізу (або кліометрики)¹²⁵ дозволить проаналізувати віросповідний склад населення в межах деканатів та повітів, розвиток церковної архітектури (щодо часу будівництва та виду матеріалу). Крім того, на підставі Шематизмів та інших видів джерел при використанні методу просопографічного аналізу можна дослідити проблему формування священничих династій та проблему розвитку інституту патронату. Відомості Шематизмів є також важливим джерелом для дослідження історії окремих

населених пунктів та біографій священників, що потребує застосування методологічного підходу «мікроісторії»¹²⁶.

Нарешті, окреслимо перспективи дослідження «Шематизму всього греко-католицького духовенства Станіславівської єпархії» як історичного джерела. Невирішеними залишаються наступні проблеми: походження цього виду джерел в цілому, початкового й кінцевого «річників» видання (в якому році?), стану збереження оригінальних видань у фондах наукових установ і приватних колекцій в Україні та в українській діаспорі. Ретельніше вивчення Шематизмів може сприяти дослідженню як вищеокреслених «вузьких» проблем з історії УГКЦ, так й «ширших» за методологічними підходами наукових проблем етногенезу, взаємозв'язку нації та релігії тощо. Важливим напрямком залишається джерелознавче опрацювання оригінальних видань Шематизмів, спрямоване на систематизацію матеріалів за окремими проблемами.

Ruslan Delyatynsky

Schematismus of the Stanislaviv eparchy (1886-1938). Peculiarities of the historic source.

The author of the article analyzes the historical circumstances under which such historic source as «Schematismus of the Stanislaviv eparchy» emerged as well as its structure and content. The author attempts to classify the source by various characteristics – its origin, information character, chronological-geographical criteria, etc., and to evaluate its informative importance for the further research of various historical issues.

Ключові слова: Шематизм, історичне джерело, Галицька митрополія УГКЦ, Станіславівська єпархія, адміністративно-канонічна, ієрархічна й організаційна структура, деканати, парафії, духовенство, джерелознавчий аналіз, методи дослідження.

¹ Варшавчик М.Я. Джерело історичне // Джерелознавство історії України: Довідник. – К.: Київський ун-т ім. Т. Шевченка, 1998. – С. 40. Порівн.: Павленко С. Джерела історичні // Історична наука: термінологічний і понятійний довідник. – К., 2002. – С. 100-101.

² За хронологією виникнення / формування цих джерел можна назвати наступні публікації: Основні документи Берестейської унії. – Львів: Свічачо, 1996. – 88 с.; Провінційний Синод у Замості 1720 р. Б.: Постанови / Переклад з латини о. д-ра І. Козовика; Богословсько-літературний редактор о. І. Пелехатий. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 304 с.; Сяочилас І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII–XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька. Т. 2: Протоколи генеральних візитацій. – Львів: Вид-во УКУ, 2004. – ССVIII + 512 с.; Опис катехизмів та катехитичних підручників Української Греко-Католицької Церкви (1 пол. XIX ст. – 1 пол. XX ст.) / Упорядники: Л.Бутковська, Т.Михальчук. Катехитично-Педагогічний Інститут УКУ; Комісія у справах катехизації при Патріаршій курії УГКЦ. – Львів: Свічачо, 2008. – 60 с.;

Конференції Архієреїв Української Греко-Католицької Церкви (1902-1937) / Редактор А. Кравчук. – Львів: Свічачо, 1997. – 108 с.; Рим і обрядово-літургичні дискусії у Патріаршій Київській Вселенській Церкві між двома світовими війнами: З Архіву Отців Василіан у Римі. Збірка спостережень та дискусій, зібрана та передана до Східної Конгрегації о. Кирилом Королевським / Арх. працю переписав і переложив французькі та латинські тексти і приготував до друку: о. др. Д. Блажейовський; Італійський текст переложив: о. Р. Тереховський. – Львів, 2002. – 326 с.; Митрополит Андрей Шептицький. Життя і діяльність. Документи і матеріали (1899-1944). – Т. I: Церква і Церковна єдність. – Львів: Свічачо, 1995. – 524 с.; Т. II: Церква і суспільне питання. Кн. 1: Пастирське вчення і служіння. – Львів: Місіонер, 1999. – 1–570 с.; Т. II: Церква і суспільне питання. Кн. 2: Листування. – Львів: Місіонер, 1999. – 571-1096 с.; Т. III: Церква і душпастирство. Пастирські листи послання 1901–1914. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2000. – 448 с.; Митрополит Андрей Шептицький. Документи і матеріали 1941–1944 рр. / Упорядник Ж. Ковба; Наук. ред. А. Кравчук. – К.: Дух і Літера, 2003. – 313 с.; Митрополит Андрей Шептицький у документах радянських органів державної безпеки (1939–1944 рр.). / Упорядники: С. Кокін, Н. Сердюк, С. Сердюк; За загальною редакцією В. Сергійчука. – К.: Українська Видавнича Спілка, 2005. – 480 с.; Протоколи засідань Львівських Архієпархіальних Соборів 1940–1944 рр. Протоколи засідань підготовчих та урочистих сесій / Упорядкування А. Баб'яка. – Львів: Місіонер, 2000. – 444 с.; Ліквідація УГКЦ (1939–1946). Документи радянських органів державної безпеки. – К.: ГП Сергійчук М.І., 2006. – Т. 1. – 920 с.; Т. 2. – К., 2006. – 804 с.; Сергійчук В. Нескорена Церква: Подвижництво греко-католиків України в боротьбі за віру і державу. – К.: Дніпро, 2001. – 496 с.

³ Детальніше про методіку «усної історії» – див.: Принс Гвін. Усна історія // Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка. – К.: Ніка-Центр, 2004. – С. 149-193; Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – С. 247; Пастушенко Т.В. До створення Української асоціації усної історії // Український історичний журнал. – 2007. – № 3. – С. 230-235.

⁴ Детальніше див.: о. Гудзяк Б. Інститут Історії Церкви Львівської Богословської Академії // Ковчег. – Львів, 2000. – Ч. 2. – С. 12-13.

⁵ Характеристика протоколів канонічних візитацій – див.: Александрович В. Протоколи візитацій Луцького Хрестовоздвиженського (братського) монастиря 1752 та 1763 років // Ковчег. – Львів, 2007. – Ч. 5. – С. 335-383; Скочиляс Ігор Ярославович. Протоколи генеральної візитації Львівської єпархії 1730–1733 рр. як історичне джерело: Дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни / НАН України; Інститут української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського. – К., 1999. – 227 арк.; Скочиляс І. Дослідження візитаційної документації Львівської єпархії XVIII ст. у Галичині в другій половині XIX – першій половині XX століття // Ковчег. – Львів, 2001. – Ч. 3. – С. 470-489; Скочиляс І. Генеральні візитації в українсько-білоруських єпархіях Київської уніатської митрополії. 1596–1720 роки // Записки НТШ. – 1999. – Т. 238. – С. 46-94; Скочиляс І. Масові джерела з історії Унійної Церкви XVII–XVIII століть та перспективи студіювання киевохристиянської традиції в Україні // Скочиляс І. Генеральні візитації Київської унійної митрополії XVII–XVIII століть: Львівсько-Галицько-Кам'янецька. Т. 2: Протоколи генеральних візитацій. – Львів: Вид-во УКУ, 2004. – С. CVIII + 512 с.; Скочиляс І. Протоколи єпископських і деканських візитацій церков Київської уніатської митрополії XVIII ст. // Рукописна україніка. – С. 446-490; Соловка Л. Документи Станіславської греко-католицької консисторії 1788–1944 рр. // Студії з архівознавства та документознавства. – 2001. – Ч. 7. – С. 88-89.

⁶ Характеристика картографічних матеріалів – див.: Вереса Д. Адміністративні структури Берестейського офіціалату Володимирсько-Берестейської унійної єпархії у XVIII столітті // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів: Місіонер, 2007. – Ч. 5. – С. 150-166; Прокоп'юк О. Зміни в адміністративно-територіальному устрої Київської митрополії XVIII ст.: рівень протопопій [Православна Церква] // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос,

2010. – Кн. 1. – С. 708-714; Сковчиляс І. Адміністративно-територіальний устрій Львівської єпархії в першій половині XVIII ст.: межі єпархії, поділ на офіціалати та деканати (спроба картографування) // Картографія та історія України: Зб. наук. праць. – Львів – Київ – Нью-Йорк: Вид-во М.П. Коць, 2000. – С. 149-169; Сковчиляс Ігор. Південна межа Галицької (Львівської) єпархії у XV–XVIII століттях (Історико-географічний аспект) // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 13/14. Український археографічний збірник. Том 16/17. – К.: Український письменник, 2009. – С. 284-303; Сковчиляс І. Утворення Королівства Галичини і Лодомерії та зміни в адміністративно-територіальному устрої Львівської єпархії у 1772–1787 роках // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 767-776.

⁷Характеристику інформаційного потенціалу метрич – див., наприклад: Дольницький О. Літопис роду Дольницьких. Документи, матеріали, спогади: генеалогічне дослідження. – Львів: Інститут історії Церкви УКУ, 2004. – С. 18-29; Сливка А. Галицька дрібна шляхта в Австро-Угорщині (1772–1914 рр.). – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2009. – С. 17-18; Феняч В., Штерр Д. Метричні книги як джерело вивчення Ужгородської греко-католицької спільноти першої половини XX ст. // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 832-840.

⁸Про результати сфрагістичних досліджень – див.: Довган Л.В. Застосування печаток у церковному адмініструванні Галичини в XIX ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. 1. – Івано-Франківськ, 1998. – С. 174-180; Перкун В. Печатка митрополита Андрея Шептицького // Людина і світ. – 2003. – № 5. – С. 39-40; Сковчиляс Ірина Богданівна. Парафіальна сфрагістика Перемиської єпархії кінця XVIII – початку XIX ст. / 07.00.06 – Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни. Автореф. канд. дис. – К., 2004. – 16 с.; Сковчиляс Ірина. Деканатські печатки Жовківського округу кінця XVIII – початку XX століття // Український археографічний щорічник. Нова серія. – Вип. 13/14. Український археографічний збірник. Том 16/17. – К.: Український письменник, 2009. – С. 250-264; Сковчиляс Ірина. Церковні печатки Короснянського деканату Перемиської греко-католицької єпархії кінця XIX – початку XX ст. // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 776-782.

⁹Характеристику періодики – див., наприклад: Канчалаба О. Релігійно-церковна періодика XIX – першої половини XX ст. у фондах АНБ ім. В.Стефаніка НАН України // Українська періодика: історія і сучасність. Доповіді та повідомлення VI Всеукраїнської науково-теоретичної конференції 11-13 травня 2000 р. / За редакцією М. М. Романюка. – Львів, 2000. – С. 189-193; Крупський І. Українська релігійна преса: основні етапи розвитку, роль в церковному й світському житті // Історія релігій в Україні: Матеріали IX Міжнародної конференції 11-13 травня 1999 року. – Львів, 1999. – Кн. 1 (А–М). – С. 186-189; Крив'як Б. Роль «Нової Зорі» в релігійному та національно-патріотичному вихованні галицького суспільства // Київська Церква. – 2000. – №4. – С. 64-71; Сурмач О., Малик Я.Й. Преса про діяльність української Греко-католицької церкви в період німецької окупації (1941-1944 рр.) // Українська періодика: історія і сучасність. П'ята Всеукраїнська науково-теоретична конференція 27-28 листопада 1998 року. – Львів, 1999. – С. 169-179; Глисюк Я. Два листи о. Мирослава Івана Любачівського до митрополита Андрея (Шептицького) з 1941–1942 років // Ковчег. – Львів, 2001. – Ч. 3. – С. 507-510; Петляков П. Про лист митрополита Андрея Шептицького Йосифу Сталіну // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). – Львів, 1996. – С. 173-174.

¹⁰Див. наприклад: Бубряк Р. Листування митрополита Андрея Шептицького з архієпископом Болеславом Твардовським 1943-1944 рр. // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). – Львів, 1996. – С. 30-32; Васьків А. Перші митрополітські листи Андрея Шептицького: історична ретроспектива (До 100-ліття митрополітства) // Історія релігій в Україні: Праці XI Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2001 року). – Львів, 2001. – Кн. 1. – С. 121-129; Кічера В. Листи Августина

Волощина до єпископа Пряшівської єпархії Пала Гойдича // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 444-449.

¹¹ Див., зокрема: Без зерна неправди: Спомини отця-декана Володимира Лиска / Упорядк. і текстол. опрацюв. А. Купчик. – Львів: Каменяр, 1999. – 150 с.; Дольницький О. Літопис роду Дольницьких. Документи, матеріали, спогади: генеалогічне дослідження. – Львів: Інститут історії Церкви УКУ, 2004. – VI+658 с.; Дорош Є., Слюзар В. Родина Качалів в історії Галичини. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 160 с.; Купчик А.С. Третій удар: Доли галицьких отців-деканів. – Львів: Каменяр, 2001. – 145 с.; Купчик А. Роман Лиско Блаженний слуга Бога та вірний син України. – Львів: Папуга, 2009. – 116 с.; Лицар Української Католицької Церкви: [о. Антоній Казновський (1878–1959 рр.)] / Автор-упорядник У. Скальська. – Івано-Франківськ: Грань, 2007. – 224 с.; Рекетчук М., Цимбала О. Рід давній і славний [Олієво-Королівська лінія роду Шухевичів; в додатку – таблиці 1-2: Родовід Олієво-Королівської та Тишківської гілок родини Шухевичів]. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2007. – 40 с.

¹² Це підтверджує історіографічний огляд фахових видань та матеріалів конференцій, серед яких: «Український історичний журнал» (за 1995–2009 рр.), «Історія релігій в Україні» (за 1995–2009), «Український археографічний щорічник» (за 2005–2009).

¹³ Часті покликання на використану інформацію із Шематизмів Львівської, Перемишльської та Станіславської єпархій – див., зокрема: Боцюрків Б. Українська Греко-Католицька Церква та Радянська держава (1939 – 1950) / Переклад з англ. Н. Кочан, за ред. О. Турія. – Львів: Видво УКУ, 2005. – С. 228; Вуяно М. Монастирі Івано-Франківська (Станіславова): перша половина ХХ ст.: іст.-бібліогр. вид. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1998. – 214 с.; Гаврилюк С.В. З історії церков Тисмениці. – Івано-Франківськ: Бібліотечка газети «Вперед», 2002. – 256 с.; Гандзюк Р. Угорники. Нарис з історії села від найдавніших часів до сьогодення. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2007. – 464 с.; Грабовецький В. Історія Івано-Франківська (Станіславова). З найдавніших часів до початку ХХ століття. Частина I. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. – 304 с.; Грабовецький В. Історія Коломиї з найдавніших часів до початку ХХ століття. Ч. 1. – Коломия: Вік, 1996. – 172 с.; Грабовецький В. Історія Печеніжина. – Коломия: Світ, 1993. – 127 с.; Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського Катедрального Собору Святого Воскресіння. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. – 79 с.; Григорців М.В. та ін. Горигляди: історія села та його мешканців. – Тернопіль: Підручники та посібники, 2004. – 304 с.; Левкун Я. Дорога до Бога: Духовні святині Незвиська над Дністром / Наук. ред. Т. Марусик. – Снятин: ПрутПринт, 2004. – 56 с.; Романюк В., Говдяк Р., Дутковський В. Богові і Україні. Кн. 1 [матеріали до біографії о. Олексія Заклинського]. – Івано-Франківськ: Акцент, 2009. – 244 с.; Сіреджук П. Першовитоки. Нариси історії заселення Заліщанщини від найдавніших часів до наших днів. – К.: Б.в., 1994. – 108 с.; Скочилас І. Українська церква на Борщівщині та інші сторінки національного відродження краю. – К.: Б.в., 1992. – 100 с.; Сливка Л. Галицька дрібна шляхта в Австро-Угорщині (1772–1914 рр.). – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2009. – 220 с. + 11 іл.; Тимів І. Історія церкви в селі Бортники ХVI–ХХ ст. (До 300-річчя першої писемної згадки про церкву). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003. – 96 с. Окремий інтерес складають Шематизми православних єпархій, наприклад, Буковинської, – див.: Чучко М.К. «И взяли Бога на помощь»: соціально-релігійний чинник в житті православного населення північних волостей Молдавського воєводства та австрійської Буковини (епоха пізнього середньовіччя та нового часу). – Чернівці: Книга-XXI, 2008. – С. 10, 314, 318.

¹⁴ Майже цілковите ігнорування «Шематизмів» як історичного джерела – див., наприклад: Андрухів І.О. Релігійне життя на Прикарпатті: 1944-1990 роки. Історико-правовий аналіз. – Івано-Франківськ: Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. – 344 с.; Андрухів І.О., о. Кам'янський П.Є. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико-правовий аналіз. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 364 с.; Вереса Д. Адміністративні структури Берестейського офіціалату Володимирсько-Берестейської унійної єпархії у ХVIII столітті // Ковчег: Науковий збірник із церковної історії. – Львів: Місіонер, 2007. – Ч. 5. – С. 150-166; Гайковський М.

УГКЦ в часи митрополитування Андрея Шептицького // Київська Церква. – 2001. – № 2-3. – С. 32-48; Дністрянський М., Ковальчук А. Адміністративно-територіальна організація греко-католицької церкви: історична ретроспектива і сучасні проблеми // Історія релігій в Україні: Тези повідомлень VI Міжнародного круглого столу (Львів, 3-8 травня 1995 року). – Львів, 1996. – С. 82-83; Єгресій О. Єпископ Григорій Хомшин: портрет релігійно-церковного і громадсько-політичного діяча. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – 168 с.; Ковальчук А. Територія діяльності уніатської (греко-католицької) церкви у XVIII ст. (період найбільшого поширення церкви в Україні) // Історія релігій в Україні: Матеріали VIII Міжнародного круглого столу (Львів, 11-13 травня 1998 року). – Львів, 1998. – С. 118-120; Марчук В. Греко-католики в другій Речі Посполитій: суспільний чин та конфесійно-територіальний устрій // Галичина. – Івано-Франківськ, 2001. – Ч. 5-6. – С. 302-307; Сурмач О. Структурна реорганізація УГКЦ в роки німецької окупації // Історія релігій в Україні: Праці X Міжнародної наукової конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 364-369; Стоцький Я. Історичні аспекти відновлення, реорганізації та структурування православних і католицьких церков у 1988-1999 роках // Київська Церква. – 1999. – № 2-3. – С. 44-57; Стоколос Н. Лемки і Греко-католицька церква. Церковні проблеми Лемківщини у міжвоєнній Польщі // Людина і світ. – 2004. – № 5. – С. 32-36; Степанюк Г. Організаційна будова Галицько-Львівської митрополії УГКЦ у міжвоєнний період // Історія релігій в Україні: Матеріали X Міжнародної конференції (Львів, 16-19 травня 2000 року). – Львів, 2000. – Кн. 1. – С. 351-360.

¹⁵ Наприклад, П. Кам'янський та І. Андрухів, не вказуючи класифікаційної ознаки та не даючи самого визначення терміну «Шематизм», лише зазначають, що з 1887 року почав виходити «Шематизм, в якому подавалися відомості з історії єпархії, духовного кліру, а також кількісна характеристика віруючих в деканатах, єпархії, дати освячення парафіяльних церков, шкіл, прізвища священників та інші дані» (див. та порівняй: Андрухів І.О., о. Кам'янський П.Є. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико-правовий аналіз. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. – С. 51; Андрухів І., Лисенко О., Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. – Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. – С. 86).

¹⁶ Одне з перших визначень міститься в «Українській Загальній Енциклопедії», де коротко зазначено: «Шематизм (гр.) спис осіб, занять у якійсь професії: священників урядовців» (цит.: Українська Загальна Енциклопедія: Книга знання в 3-х томах, багато ілюстрована, з кольоровими таблицями, мапами та образками / За головною редакцією Івана Раковського. – Том 3: С–Я. – Львів – Станіславів – Коломия: Видання кооперативу «Рідна школа», [1932]. – С. 1215). Подібне, дещо розширене визначення дає В. Яшан (див.: Яшан В. Парохії і церкви (статистичні підсумки) // Городенщина: Історично-мемуарний збірник / Зредагував М.Г. Марунчак. – Нью-Йорк – Торонто – Вінніпег, 1978. – С. 58). Надалі такі ж визначення присутні в розділах, присвячених характеристиці джерельної бази дослідження відповідної проблеми (див., наприклад: Сливка Л. Галицька дрібна шляхта в Австро-Угорщині (1772–1914 рр.). – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2009. – С. 18; Сіреджук П.С. Соціально-економічне і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20–30-ті рр. XX ст.). – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – С. 42; Тимів І. Історія церкви в селі Бортники XVI–XX ст. (До 300-річчя першої писемної згадки про церкву). – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003. – С. 12; Чучко М.К. «И възять Бога на помощь»: соціально-релігійний чинник в житті православного населення північних волостей Молдавського воеводства та австрійської Буковини (епоха пізнього середньовіччя та нового часу). – Чернівці: Книга-XXI, 2008. – С. 10).

¹⁷ Рішення Патріарших Синодів єпископів УГКЦ з цього приводу – див.: Постанови Патріаршого Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, що відбувся у Львові – Бреховичах від 2 до 9 вересня 2008 року Божого. Ці постанови вступають у дію 30 вересня 2008 року Божого. +Любомир (Гузар), Верховний Архієпископ УГКЦ; +Богдан (Дзюрах), Секретар Синоду Єпископів УГКЦ. Дано у Києві 15 вересня 2008 року Божого // <http://www.ugcc.org.ua/>

[252.0.html](#); Постанови Патріаршого Синоду Єпископів Української Греко-Католицької Церкви, що відбувся у Львові – Брюховичах від 2 до 9 вересня 2008 року Божого. Ці постанови вступають у дію 30 вересня 2008 року Божого. +Любомир (Гузар), Верховний Архієпископ УГКЦ; +Богдан (Дзюрах), Секретар Синоду Єпископів УГКЦ. Дано у Києві 15 вересня 2008 року Божого // Вісник Києво-Галицького Верховного Архієпископства. – 2008. – № 7 (липень – вересень). – С. 4-11; «Загальний Шематизм УГКЦ» видадуть 2010 року» // http://www.nisu.org.ua/ua/index/all_news/catholics/33267/; «Загальний Шематизм УГКЦ» видадуть 2010 року» // [http://www.ugcc.org.ua/news_single_0.html?tx_ttnews\[tt_news\]=1945&tx_ttnews\[backPid\]=2&cHash=612cd6a286](http://www.ugcc.org.ua/news_single_0.html?tx_ttnews[tt_news]=1945&tx_ttnews[backPid]=2&cHash=612cd6a286).

¹⁸ Характерно, що, наприклад, польські історики уже не тільки здійснюють перевидання різних видів Шематизмів, але й проводять їхні джерелознавчі дослідження (детальніше про це див.: ROCZNIK HISTORII PRASY POLSKIEJ: Schematyzmy galicyjskie (1776-1914) jako c. k. rocznik sprawozdawczy dotyczacy obsady kadrowej wladz, urzedow, towarzystw i instytucji. Henryka Kramarz, Krakow 2007. / Ze zbiorow Biblioteki Jagiellońskiej w Krakowie // <http://www.mtg-malopolska.org.pl/bibliotekacyfrowa.html>).

¹⁹ Зазначимо, що, виходячи зі специфіки об'єкта дослідження, ми частково порушили традиційну схему джерелознавчого аналізу, яка повинна, на думку Б.І. Корольова, включати наступний «комплекс обов'язкових елементів...: визначення зовнішніх особливостей пам'ятки; доведення її автентичності (справжності); прочитання тексту джерела; встановлення часу, місця, авторства, обставин та мотивів походження; тлумачення тексту; визначення вірогідності джерела, його надійності, наукової значущості» (див.: Історичне джерелознавство: Підручник / Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська, С.Ф. Павленко та ін.. – К.: Либідь, 2002. – С. 143-152).

²⁰ о. Патріло І. Шематизм // Енциклопедія українознавства: Словникова частина / гол. редактор проф. д-р В. Кубійович. Перевидання в Україні. В 11 томах. – Т. 10: Х–Я. – Львів: НТШ у Львові, 2000. – С. 3839-3840.

²¹ Див., наприклад: Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії: Шематизм (на основі статті з «Енциклопедії українознавства», автор якої – о. І. Патріло) // <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>.

²² Див., наприклад: Schematismus des Konigreiches Galizien und Lodomerien fur das Jahr 1828. – Lemberg: gedruckt des Peter Piller, [1828]. – IV+513 s. (зберігається у Науково-довідковій бібліотеці ДАІФО). Додатково див.: Schematyzm Krolestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkim Ksiestwem Krakowskim na rok ... Lwow ... – 1781–1913 // <http://www.mtg-malopolska.org.pl/bibliotekacyfrowa.html>.

²³ Див., наприклад: Militar-Schematismus des Osterreichischen Kaiserthumes fur 1864. – Wien, 1864 // http://books.google.com.ua/books?id=3tagAAAAMAAJ&printsec=frontcover&dq=Schematismus&source=bl&ots=UtbVy3bUTM&sig=Fx18wTBfr2lwz9zFrQyaaH0sojE&hl=ru&ei=zz_US4u8LYaFONDWrfwN&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=0CAUQ6AEwADhQ#v=onepage&q&f=false.

²⁴ Див., наприклад: SZEMATYZM SZKOL LUDOWYCH zostajacych pod nadzorem Lwowskiego Konsystorza Metropolitalnego obrzadku lacinskiego na rok 1865 – LWOW, 1865 // <http://www.mtg-malopolska.org.pl/bibliotekacyfrowa.html>.

²⁵ Див., наприклад: Schematismus der Bucovinaer gr.-or. Archiepiscopal-Diocese fur das Jahr 1878. – Cernauz, 1878; Schematismus universi venerabilis cleri Archidioeceseos graeco catholicae Leopoliensis pro Anno Domini 1832. – Leopoli, [1832]. – 406 s.

²⁶ Деякі історики тлумачили герменевтику як «мистецтво розпізнавати прихований текст» – див.: Історичне джерелознавство: Підручник / Я.С. Калакура, І.Н. Войцехівська, С.Ф. Павленко та ін. – К.: Либідь, 2002. – С. 148; Яковенко Н. Вступ до історії. – К.: Критика, 2007. – С. 239-240; Еванс Р. На захист історії / Переклад з англ. В. Дмитрука. – Львів: Кальварія, 2008. – С. 85-104.

²⁷ Див., наприклад: Schematismus universi cleri graeco-catholicae Dioecesis Stanislao poliensis pro Anno Domini 1887. – Stanislao poli: Typis J.Dankiewicz, Sumptibus Cleri Dioeceseani, 1887. – S.VII-XXII; Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславовской на рок Божій 1891. Рочникъ VI. – Въ Станиславовѣ: зъ печати І.Данкевича, Накладом Кліра Епархіального, 1891; Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславовской на рок Божій 1899. Рочникъ XIV. – Въ Станиславовѣ: зъ печати І.Данкевича, Накладом Кліра Епархіального, 1899; Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславовской на рок Божій 1904. Рочникъ XIX. – Въ Станиславовѣ: зъ печати І.Данкевича, Накладом Кліра Епархіального, 1904.

²⁸ Див., наприклад: Шематизмъ всего клира греко-католической Епархіи Станиславовской на рок Божій 1894. Рочникъ IX. – Въ Станиславовѣ: зъ печати І.Данкевича, Накладом Кліра Епархіального, 1894.

²⁹ Коментарі Блаженнішого Любомира: Про видання Загального Шематизму УГКЦ // Вісник Києво-Галицького Верховного Архиепископства. – 2008. – №7 (липень – вересень). – С. 14; «Загальний Шематизм УГКЦ» видадуть 2010 року // <http://old.risu.org.ua/ukr/news/article:33324/>; «Загальний Шематизм УГКЦ» видадуть 2010 року // [http://www.ugcc.org.ua/news_single.0.html?&tx_ttnews\[tt_news\]=1945&tx_ttnews\[backPid\]=2&cHash=612cd6a286](http://www.ugcc.org.ua/news_single.0.html?&tx_ttnews[tt_news]=1945&tx_ttnews[backPid]=2&cHash=612cd6a286).

³⁰ Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). – Львів: ЛБА, Інститут канонічного права, 2000. – С. 93.

³¹ Детальніше див.: Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). – С. 129-160.

³² Див.: Димид М. Єпископ Київської Церкви (1589-1891). – С. 175-176.

³³ о. Патріло І. Шематизм // Енциклопедія українознавства: Словникова частина / гол. редактор проф. д-р В. Кубійович. Перевидання в Україні. В 11 томах. – Т. 10: Х–Я. – Львів: НТШ у Львові, 2000. – С. 3839-3840; Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії: Шематизм (на основі статті з «Енциклопедії українознавства», автор якої – о. І. Патріло) // <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%BC>.

³⁴ У переліку джерел знаходимо видання німецькою мовою «Шематизм Королівства Галичини і Володимирії» – див.: Сіреджук П.С. Соціально-економічне і культурне життя німецької меншини Східної Галичини (20–30-ті рр. XX ст.). – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – С. 447.

³⁵ Див.: Schematismus universi cleri graeco-catholicae Dioecesis Stanislao poliensis pro Anno Domini 1887. – Stanislao poli: Typis J.Dankiewicz, Sumptibus Cleri Dioeceseani, 1887. – XXXIV+274 s.

³⁶ Ч. 1930/орд. Возванье о предложенье датъ до шематизма епарх. на р.1887 // Вісникъ Станиславовской Епархіи. – 1886. – Ч. IV. – С. 73.

³⁷ Ч. 1930/орд. Возванье о предложенье датъ до шематизма епарх. на р.1887 // Вісникъ Станиславовской Епархіи. – 1886. – Ч. IV. – С. 74.

³⁸ Згадане розпорядження греко-католицького Станиславівського єпископа Юліана Пелеша має свої, щонайменше дві історичні паралелі. Так, по-перше, православний Чернігівський архієпископ Філарет (Гумілевський) у 1860-х роках наказав підлеглому духовенству «завести зошити для записування й опису справ і випадків місцевої церкви...» (детальніше див.: Белікова Н. Церковнопарафіальні літописи як малодосліджене джерело з історії православ'я в Україні // Історія релігій в Україні: Науковий щорічник. 2010 рік. – Львів: Логос, 2010. – Кн. 1. – С. 167-175). По-друге, Правлячий Архієрей Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ єпископ Микола Сімкайло у своєму декреті №14/2 від 20.02.2006 р. Б. «Про права та обов'язки пароха (адміністратора) і допоміжних структур, задіяних на парафії» у п. 1.21. також передбачив наступне: «Кожна парафія повинна мати свого літописця, який дбає про ведення літопису парафії та про оформлення і зберігання фото- та відео-матеріалів, пов'язаних з життям парафії» (див.: Епархіальний вісник: Офіційний вісник Коломийсько-Чернівецької єпархії Української Греко-Католицької Церкви. – № 5. – Червень 2006 р. Б. – С. 31).

³⁹ Так, у своєму розпорядженні Єпископська Консисторія за 1924 р. просить парафіяльні уряди ретельніше вказати усі зміни за 1914–1925 рр. (див.: Ч. 3538/IX. В справі друку Шематизму Єпархії Станиславівської за 1925 рік. Від Єпископської Консисторії, Станиславів, дня 6 вересня 1924 р. // Вістник Станиславівської Єпархії. – 1924. – Ч. X-XII. – С. 41-42). У вступній частині до огляду «Стан парохій і душпастирів» Шематизму єпархії за 1925 р. виразно підкреслено, що наслідком Першої світової війни (1914–1918) є те, що «годи знайти одного чоловіка, котрий би не зазнав якогось лиха і терпіння, чи то матеріального, чи морального» (див.: Шематизм всего клира греко-католицької Єпархії Станиславівської на рік Божий 1925. Річник XXX. – Станиславів: Накладом Клира Єпархіяльного, 1925. – С. XXIX).

⁴⁰ Див.: Шематизмъ всего клира греко-католической Єпархії Станиславовской на рок Божій 1892. Рочникъ VII. – Въ Станиславовѣ: зъ печати Ї. Данкевича, Накладом Клира Єпархіяльного, 1892. – С. 168.

⁴¹ Див.: Шематизмъ... Єпархії Станиславовской... – 1892. – С. 169.

⁴² Див.: Шематизмъ всего клира греко-католической Єпархії Станиславовской на рок Божій 1897. Рочникъ XII. – Въ Станиславовѣ: зъ печати Ї. Данкевича, Накладом Клира Єпархіяльного, 1897. – С. 180-181.

⁴³ Див.: Шематизмъ всего клира греко-католической Єпархії Станиславовской на рок Божій 1902. Рочникъ XVII. – Станиславовѣ: Накладом Клира Єпархіяльного, 1902. – С. 194-195.

⁴⁴ Див.: Шематизмъ всего клира греко-католицької Єпархії Станиславовской на рок Божій 1906. Рочникъ XXI. – Станиславовѣ: Накладом Клира Єпархіяльного, 1906. – С. 258-278.

⁴⁵ Див.: Шематизм... Єпархії Станиславівської... 1913. – С. 307-328.

⁴⁶ Порівняй: Шематизм всего клира греко-католицької Єпархії Станиславівської на рік Божий 1925. Річник XXX. – Станиславів: Накладом Клира Єпархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1925. – XXXII+325 с.

⁴⁷ Див.: Шематизмъ... Єпархії Станиславовской... – 1903. – С. XXVII-XX.

⁴⁸ Про передоплату та розсилку видань Шематизмів згадано в одному із розпоряджень Єпископської Консисторії – див.: Ч. 3538/IX. В справі друку Шематизму Єпархії Станиславівської за 1925 рік. Від Єпископської Консисторії, Станиславів, дня 6 вересня 1924 р. // Вістник Станиславівської Єпархії. – 1924. – Ч. X-XII. – С. 42.

⁴⁹ Така схема характерна, з деякими винятками, для більшості видань – див., наприклад: Шематизмъ всего клира греко-католической Єпархії Станиславовской на рок Божій 1903. Рочникъ XVIII. – Станиславовѣ: Накладом Клира Єпархіяльного, 1903. – XXXII+238 с.

⁵⁰ Для прикладу наведемо характеристику, вміщену в Шематизмі, на Архіпресвітера Капітули о. Івана Гордієвського: «..., Настоятель Капітули. Радник і Референт Єпископської Консисторії, Екзаменатор синодальний, Радник Суду дисциплінарного Єпархіяльного, Делегат до Ради шкільної окружної для всіх шкіл Станиславівських, Комісар Ординаріатський до Комісії екзаменаційної для кандидатів на учителів народних шкіл з науки релігії, Голова Товариства святого апостола Петра, член Товариства взаємної допомоги дяків Станиславівської Єпархії, колишній віце-декан та Комісар Ординаріатський Скальський, парох кафедральний...» (див.: Шематизм... Єпархії Станиславівської... 1925. – С. XVII).

⁵¹ Див.: о. Патріло І. Шематизм // Енциклопедія українознавства: Словникова частина / гол. редактор проф. д-р В. Кубійович. Перевидання в Україні. В 11 томах. – Т. 10: Х–Я. – Львів: НТШ у Львові, 2000. – С. 3839.

⁵² Див.: Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого / Надруковано за дорученням Ординарія Івано-Франківського Кир Софрона Дмитерка ЧСВВ. Редагування І. Пелехатий. – Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької єпархії, 1995. – 160 с.

⁵³ Детальніше див.: Новий інформатор-схематизм духовенства і парафій Харківсько-Запорізької дієцезії http://www.catholic-media.org/ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1046&Itemid=71.

⁵⁴ Див.: Видруковані праці в Римі і Львові у 1973–2004 рр. // <http://www.blazejowskyj.org.ukr/?D=28>; Видруковані праці автора // Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828-1939): англійською мовою. – Львів: Каменярь, 1995. – С. 1003-1008; Видруковані праці автора // Блажейовський Д. Ієрархія Київської Церкви (861–1996). – Львів: Каменярь, 1996. – С. 563-567; Видруковані праці автора // Блажейовський Д. Поважні осяги та великі втрати: Список різних єпархій, парафій та монастирів від Попраду по Дніпро (1768–1991). – Львів: Каменярь, 2008. – С. 462-463.

⁵⁵ Див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Том 1: Адміністрація і парохії: англійською мовою. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 1004 с.; Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Том 2: Духовенство і релігійні згуродження: англійською мовою. – Львів – Київ: КМ Академія, 2004. – 570 с.; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської (Івано-Франківської) єпархії від її заснування до початку Другої світової війни (1885-1938): англійською мовою. – Львів: Місіонер, 2002. – 450 с.; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії з включенням Апостольської Адміністрації Лемківщини (1828-1939): англійською мовою. – Львів: Каменярь, 1995. – 1008 с.

⁵⁶ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 19; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 13; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 25.

⁵⁷ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 19-21; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 13-14; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 25-26.

⁵⁸ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 21-23; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 14; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 26-27.

⁵⁹ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 23; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 14; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 30.

⁶⁰ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 24-28; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 15; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 29.

⁶¹ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 28.

⁶² Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 29-30.

⁶³ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 29-89; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 16-26; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 31-78.

⁶⁴ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 90-912; Блажейовський Д. Історичний схематизм Станіславівської єпархії.... – С. 27-264; Блажейовський Д. Історичний схематизм Перемиської єпархії.... – С. 79-587.

⁶⁵ Відповідно – див.: Блажейовський Д. Історичний схематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. – С. 913-917.

⁶⁶ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 11-508; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 265-388; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 588-898.

⁶⁷ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 512-547; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 389-405; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 899-938.

⁶⁸ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 548-552; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 406-407.

⁶⁹ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 552-558; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 408; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 938.

⁷⁰ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 559-561; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 409; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 939-940.

⁷¹ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 562-565; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 409-412; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 940-945.

⁷² Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 566; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 413.

⁷³ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 566.

⁷⁴ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 567; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 413; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 945.

⁷⁵ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 567; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 413; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 945.

⁷⁶ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 2. — С. 567; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 413.

⁷⁷ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. — С. 918-921; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 414-416; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 946-949.

⁷⁸ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. — С. 922-947; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 417-429; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 950-961.

⁷⁹ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. — С. 948-949.

⁸⁰ Відповідно — див.: Блажейовський Д. Історичний шематизм Львівської архієпархії (1832-1944). Т. 1. — С. 950-1003; Блажейовський Д. Історичний шематизм Станиславівської єпархії... — С. 430-450; Блажейовський Д. Історичний шематизм Перемиської єпархії... — С. 962-1002.

⁸¹ Див., наприклад: Шематизмъ всего клира греко-католической Епархїи Станиславовской на рок Божїй 1890. Рочникъ V. — Въ Станиславѣ: зъ печатнѣ І. Данкевича, 1890. — С. XX.

⁸² Див., наприклад: Шематизмъ всего клира греко-католической Епархїи Станиславовской на рок Божїй 1903. Рочникъ XVIII. — Станиславѣ: 1903. — С. XXX.

⁸³ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархїи Станиславовской... — 1903. — С. XXV-XXVI.

⁸⁴ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXV.

⁸⁵ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXIV.

⁸⁶ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXIV.

⁸⁷ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1890. – С. XXI;
Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXVIII.

⁸⁸ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1890. – С. XIX-XX;
Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXVII.

⁸⁹ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1890. – С. XXI;
Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXVIII.

⁹⁰ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXIX-XXX.

⁹¹ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. XXXI.

⁹² Так, окремі деканати у певний період взагалі не мали посад віце-деканів – див., наприклад:
Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 43, 150, 159, 166, 188, 195.

⁹³ Наявний тільки один віце-декан (часто використовували термін «містодекан», тобто приписувалось значення «заступник декана») – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 1, 31, 59, 71, 81, 103, 142, 175.

⁹⁴ Наявність посад двох віце-деканів у деканаті – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 10, 21, 49-50, 90-91, 112, 120-121, 133.

⁹⁵ Необхідно розрізняти дві посади, що мають деякі спільні ознаки, але відмінні права і обов'язки, обсяг повноважень, а саме: Ординаріатські делегати до Рад шкільних (окружних / крайових та повітових) – представляли інтереси греко-католиків, зокрема права на катехизацію їхніх дітей в школі у греко-католицькому обряді, також порушували перед шкільними радами відповідного рівня питання про призначення чи зміну священників-катехитів; Ординаріатські комісари у шкільних справах для певного деканату – зобов'язані були, насамперед, візитувати школи у визначеній частині деканату, стежити за рівнем проведення катехизації священниками та рекомендувати єпископові вживати відповідних заходів відповідно до ситуації (детальніше див.: Ч. 3067/орд. Інструкція для Ординаріатських Комісарів в справах шкільних // Вісник Станиславівської єпархії. – 1886. – Ч. 8. – С. 107-108; Хроніка: Іменування: Представниками гр. кат. обряду в ц. к. Радах шкільних округних; Ординаріатським Комісарем до ц. к. комісії скаменаційної для кандидатів для учителів народних шкіл з науки релігії в Станиславові; Ординаріатським Комісарем для нагляду науки релігії... // Вісник Станиславівської єпархії. – 1888. – Ч. 4. – С. 88-89; Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 71).

⁹⁶ Наявний тільки один ординаріатський комісар у шкільних справах на один деканат – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 1, 10, 21, 50, 103, 112, 150, 159, 195.

⁹⁷ Наявні два-три ординаріатських комісари у шкільних справах на один деканат, як правило, з чітким розподілом сфери повноважень на певну групу парафій – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1903. – С. 31, 43, 59, 71, 81, 91, 121, 133, 142, 166, 175.

⁹⁸ Духівник деканату у 1913 р. наявний у кожному деканаті – див.: Шематизмъ всего клира греко-католицької Єпархії Станиславівської на рік Божий 1913. Річник XXVIII. – Станиславів: Накладом Кліра Єпархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1913. – С. 1, 13, 30, 43, 60, 70, 83, 100, 115, 128, 145, 157, 170, 188, 201, 212, 224, 235, 248, 276.

⁹⁹ Вказівка конкретного патрона міститься в характеристиці кожної парафії – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1890. – С. 1-287.

¹⁰⁰ Характеристика матеріального забезпечення, позначена рубрикою «дотація пароха», містилася в кожному виданні цього збірника – див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... – 1890. – С. 1-287.

¹⁰¹ Порівняй, наприклад: Шематизм... Епархії Станиславовскої... — 1890. — С. 296-297; Шематизм... Епархії Станиславовскої... — 1903. — С. 211-212; Шематизм... Епархії Станиславівської... 1913. — С. 295-297.

¹⁰² Характерно, що більшість дослідників точно датують тільки одне офіційне періодичне видання — «Вісник Станиславівської епархії» (1886—1939), тим часом лише побіжно покликаючись на ті чи інші річники «Шематизму...», або вказують початкову дату видання «з 1887 року» — див., наприклад: Ісаїв П. Історія міста Станиславова // Альманах Станиславівської Землі / Редактор-упорядник Б. Кравців. — Нью-Йорк — Торонто — Мюнхен: Комісія регіональних дослідів і публікацій НТШ, Вид-ня ЦК Станиславівщини, 1975. — С. 68, 78, 93-95; Ісаїв П. Історія міста Станиславова / Підготовка до друку, упорядкування і примітки З. Федунківа; Наукове редагування тексту І. Монолатія. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2008. — С. 41, 53, 76-80; Полек В. Нарис історії Івано-Франківської епархії // Шематизм Івано-Франківської епархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. — Івано-Франківськ: Редакційно-видавничий відділ Івано-Франківської греко-католицької епархії, 1995. — С. 121; Делятинський Р. Історія Станиславівської епархії (1885-1900). — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2001. — С. 31; Андрухів І.О., о. Кам'яньський П.Є. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико-правовий аналіз. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. — С. 51; Андрухів І., Лисенко О., Пилипів І. Станиславська (Івано-Франківська) епархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. — Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. — С. 86.

¹⁰³ Про видання Шематизму в 1914 році також недвозначно вказано в одному із розпоряджень Єпископської Консисторії за 1924 р.: «З огляду, що Шематизму Станиславівської Єпархії не друковано ще від 1914 р., заходить konieczna потреба видрукувати той же, бо вже всі старі примірники вичерпалися...» (див.: Ч. 3538/IX. В справі друку Шематизму Єпархії Станиславівської за 1925 рік. Від Єпископської Консисторії, Станиславів, дня 6 вересня 1924 р. // Вісник Станиславівської Єпархії. — 1924. — Ч. X-XII. — С. 41). Так само вказівка на останню дату передвоєнного видання Шематизму вміщена у вступі до огляду «Стан парафій та душпастирів» у Шематизмі за 1925 р.: «При допомозі Божій і заступництві Непорочно Зачатої Пречистої Діви Марії, Покровительки Станиславівської Єпархії приступаємо знов по 10-літній перерві до видавництва Шематизму. Сю перерву спричинила світова війна, що вибухла в 1914 році...» (див.: Шематизм... Єпархії Станиславівської... 1925. — С. XXIX). Отже, цілком вірогідно, що останнє передвоєнне видання Шематизму, марковане як «Річник XXIX», здійснено у 1914 р., обов'язково до початку воєнних дій на території Галичини.

¹⁰⁴ о. Патріло І. Шематизм // Енциклопедія українознавства: Словникова частина / гол. редактор проф. д-р В.Кубійович. Перевидання в Україні. В 11 томах. — Т. 10: X—Я. — Львів: НТШ у Львові, 2000. — С. 3839.

¹⁰⁵ Про це побіжно свідчить зміст цитатного розпорядження (див.: Ч. 3538/IX. В справі друку Шематизму Єпархії Станиславівської за 1925 рік. Від Єпископської Консисторії, Станиславів, дня 6 вересня 1924 р. // Вісник Станиславівської Єпархії. — 1924. — Ч. X-XII. — С. 41-42).

¹⁰⁶ Прямих чи побіжних свідчень про це, на жаль, поки що не вдалося знайти, проте «логіка церковного адміністрування» дозволяє це припускати.

¹⁰⁷ Див., наприклад: Полек В. Нарис історії Івано-Франківської епархії // Шематизм Івано-Франківської епархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. — Івано-Франківськ, 1995. — С. 128; Грабовецький В. Сторінки літопису Івано-Франківського Катедрального Собору Святого Воскресіння. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 1999. — С. 67.

¹⁰⁸ Див.: Шематизм всего клира греко-католицької Єпархії Станиславівської на рік Божий 1938. Річник XXXIX (?). — Станиславів: Накладом Кліра Єпархіяльного, Друкарня Льва Данкевича, 1938. — С. 9.

¹⁰⁹ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... — 1890. — С. XXVII; Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... — 1903. — С. XXIV; Шематизм... Епархії Станиславівської... 1935. — С. 10-13.

¹¹⁰ Див., наприклад: Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... — 1890. — С. XXVIII; Шематизмъ... Епархії Станиславовскої... — 1903. — С. XXV; Шематизм... Епархії Станиславівської... 1935. — С. 16.

¹¹¹ Характеристика методу класифікації (систематизації) — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 241.

¹¹² Характеристика методу періодизації (діахронного) — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 241.

¹¹³ Характеристика методу системно-структурного аналізу — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 241; Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 243-244.

¹¹⁴ Такий різновид методу аналізу використовують, як правило, в дослідженнях з канонічного права (див.: Горбань Р. Належність до Церкви sui iuris та її зміна згідно з чинним церковним законодавством. — Івано-Франківськ: Гостинець, 2007. — 100 с.; Каськів О. Історично-юридичний розвиток партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви у світлі Кодексу Канонів Східних Церков (Витяг із докторської дисертації). — Рим: Папський Східний Інститут, 2000. — 99 с.; о. Каськів О. Розвиток партикулярного права УГКЦ 1596–2006 рр. // Науковий вісник Івано-Франківської теологічної академії «Добрий пастир»: Збірник наукових праць. — Івано-Франківськ: Видавництво Івано-Франківської теологічної академії, 2007. — № 1. Теологія. — С. 10-20; Мончак І., о. проф. д-р. Самоуправна Київська Церква. — Львів: Свічадо, 1994. — 175 с.; Поспішій Д. Східне Католицьке Церковне право. — Львів: Свічадо, 1997. — 613 с.; Путівник по Східному Кодексу: Коментар до Кодексу Канонів Східних Церков / За ред. Дж. Недунгатта. Т. I. / Переклад з англ. О.Гладкий. — Львів: Свічадо, 2008. — 792 с.; Сапеляк А. Київська Церква на слов'янському Сході: Канонічно-єкуменічний аспект / Наукові редактори: Ю. Сливка, О. Аркуша. — Буенос-Айрес — Львів: Місіонер, 1999. — 232 с.; Суттнер Е.К. Церковні розколи і єдність Церкви / Переклад і наукова редакція О. Турія. — Львів: Місіонер, 2007. — 152 с.; Федорів Ю., о. д-р. Організаційна структура Української Церкви / НТШ в Канаді. — Торонто, 1990. — 210 с.). Інші дослідники використовують подібні або дещо відмінні різновиди аналізу — історично-правовий / історично-юридичний (див.: Андрухів І.О. Релігійне життя на Прикарпатті: 1944-1990 роки. Історико-правовий аналіз. — Івано-Франківськ: Івано-Франківська обласна друкарня, 2004. — 344 с.; Андрухів І.О., о. Кам'янський П.Є. Історія релігійного життя в Галичині та на Прикарпатті: Історико-правовий аналіз. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2006. — 364 с.; Андрухів І., Лисенко О., Пилипів І. Станіславська (Івано-Франківська) епархія УГКЦ кризь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. — Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. — 500 с.; Тана-сійчук А., о. д-р. Релігійна свобода в Україні: юридично-історичне дослідження законодавства 1919–2000 років. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2008. — 232 с.) та історико-політологічний (див.: Андрухів І.О., о. Кам'янський П.Є. Суспільно-політичні та релігійні процеси на Станіславщині в кінці 30-х — 50-х роках ХХ ст.: Історико-політологічний аналіз. — Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2005. — 364 с.).

¹¹⁵ Характеристика цих методів — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 241; Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 251-254.

¹¹⁶ Характеристика методу біографічного аналізу — див.: Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 249-251.

¹¹⁷ Характеристика методу семіотичного та герменевтичного аналізу — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 70-72; Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 240-241.

¹¹⁸ Характеристика методу просопографічного аналізу — див.: Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 248-249.

¹¹⁹ Schematismus universi cleri graeco-catholicae Diocesis Stanislaoepoliensis pro Anno Domini 1887... — S. XXIV.

¹²⁰ Шематизмъ... Епархїи Станиславовскої... — 1892. — С. XII.

¹²¹ Шематизмъ... Епархїи Станиславовскої... — 1902. — С. XV, XIX.

¹²² Шематизмъ... Епархїи Станиславівскої... 1913. — С. XVI.

¹²³ Короткі біографічні нотатки про о. В. Фацієвича подають ряд дослідників, проте вони не вказують справжніх мотивів його «відставки» (див.: Ісаїв П. Історія міста Станиславова. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2008. — С. 44-45; Полех В. Нарис історії Івано-Франківської єпархії / Шематизм Івано-Франківської єпархії Української Греко-Католицької Церкви станом на 10 листопада 1995 року Божого. — Івано-Франківськ, 1995. — С. 131-132; Мельничук П. Владика Григорій Хомишин. — Львів: Місіонар, 1997. — 416 с.; Луцький І.М. Створення Станиславської (Івано-Франківської) єпархії Української Греко-Католицької Церкви. — 2-е видання. — Івано-Франківськ: Івано-Франківський інститут права, економіки та будівництва, 2004. — С. 133-134; Андрухів І., Лисенко О., Пилипів І. Станиславська (Івано-Франківська) єпархія УГКЦ крізь призму століть: історико-релігійний аспект. Наукова монографія. — Надвірна: ЗАТ «Надвірнянська друкарня», 2010. — С. 121).

¹²⁴ Див. та порівняй, зокрема: Відділ Рукописів Львівської Національної наукової бібліотеки ім. В. Стефаника у м. Львів (далі — ВР ЛННБ). — Ф. 191, спр. 18 / п. 1, арк. 1-19 (Фацієвич В.І. Листи до невстановлених адресатів. 1892-1912 рр., Станіслав, Германів та ін.); ВР ЛННБ. — Ф. 191, спр. 41 / п. 4, арк. 1-2 (Литвинювич Іван, архидиякон Станиславської капітули. Листи до В.І. Фацієвича. 1906, 1909 рр., б. м.); ВР ЛННБ. — Ф. 191, спр. 60 / п. 1, арк. 1-5 (Хомишин Григорій. Листи до В.І. Фацієвича. 1908, 1913 рр., б. м.); ВР ЛННБ. — Ф. 191, спр. 67 / п. 1, арк. 1-24 (Невстановлений кореспондент. Листи до В.І. Фацієвича. 1889-1912 рр., Львів, Рим).

¹²⁵ Характеристика методу квантитативного аналізу (кляометрики / кількісних / математичних методів) — див.: Історична наука: термінологічний і понятійний довідник / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко та ін. — К.: Вища школа, 2002. — С. 191-192; Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 245-246.

¹²⁶ Характеристика методологічного принципу «мікро-історичного» аналізу — див.: Яковенко Н. Вступ до історії. — К.: Критика, 2007. — С. 247-248; Леві Джованні. Про мікроісторію // Нові перспективи історіописання / За ред. П. Берка. — К.: Ніка-Центр, 2004. — С. 122-148.

Додаток 1:

**Розпорядження Ординаріату Ч.1930/орд. від 20 вересня 1886 р.
«Возванье о предложенье датъ до шематизма епарх. на р. 1887».**

Щоб Шематизм Станиславівської Єпархії на рік 1887 в своїм часі міг явитися, і дня 1 січня 1887 бути розісланий, поручаю Всечесним Урядам деканальним, щоби потрібні до того дані були мені до дня 30 жовтня цього року безумовно подані.

В дотичних виказках поручає подати точно наступні дані:

По імені душпастирської місцевості:

1. Село, місто або містечко;
2. Відстань від кафедральної Церкви Станиславівської в кілометрах;
3. Парохія, або Сотрудництво експоноване, або Капеланія;
4. Рік заснування парохії, якщо то відомий, якщо ж ні — написати невідомо;
5. Церква мурована, або дерев'яна, збудована року..., благословена або посвячена року...;
6. Метрики має від року...;
7. Дім парохіяльний мурований або дерев'яний збудований року...;
8. Патрон N.N.;
9. Парох N.N., народився..., рукоположений..., інституований..., одружений, вдівець або безженний;
10. Дяк (півець) церковний: екзаменований чи неекзаменований;
11. В матричній церкві число душ ..., в дочірній церкві N.N., мурована або дерев'яна, число душ ... і відстань від церкви матричної в кілометрах. В прилучених церквах число душ ... і відстань від матричної церкви;
12. Школа: при церкві матричній етатова системізована року ... або несистемізована. Дітей греко-католиків, зобов'язаних до шкільного навчання. Так само і в дочірних, і в прилучених;
13. Дотація пароха;
14. Плата церковного дяка;
15. Цісарсько-королівське староство та найближча пошта.

Якщо в котрісь парохії знаходяться якісь давні грамоти, старі книги церковні, ікони і т.п., поручаю про це в примітці хоч коротко згадати; особливо ж приємно мені, якщо Пречесні Отці Душпастирі заглянуть до наявних в архівах актів і документів, і наскільки зможуть, примітити, до якої Єпархії дотична парохія в давніших часах належала, оскільки відомо, що багато парохій теперішньої Станиславівської єпархії належали до колишніх єпархій Кам'янецької, Луцької та інших. Найскоріше про це можна дізнатися із записок канонічних візитів, що знаходяться у метриках та інших парохіяльних книгах. Також поручаю примітити,

наскільки це буде можливо, при Церквах дочірних, коли і на якій основі вони були прилучені до теперішньої матричної Церкви.

Від Єпископського Ординаріату. Станиславів, 20 вересня 1886.

Опубліковано: Вістникъ Станиславовской Епархіи.

– 1886. – Ч. IV. – С. 73-74.

Примітка: текст подається із збереженням стилю автора, але проведено транслітерацію букв, окремі скорочення в оригіналі записано повністю, окремі слова подано в «перекладі» на сучасну українську мову.

Додаток 3:

Стан зберігання оригінальних видань «Шематизм всього кліру греко-католицької Станіславівської єпархії на рік Божий...» (1886–1938)

А) У фондах Науково-довідкових бібліотек державних архівних установ України:

Річник №	Рік видання	Мова видання	Фонди Науково-довідкових бібліотек архівних установ України	
			ДАІФО	ДАТО
1	1886	Лат.		
2	1887	Лат.	+	
3	1888	Укр.		
4	1889	Укр.	+	
5	1890	Укр.	+	
6	1891	Укр.		
7	1892	Укр.	+	
8	1893	Укр.	+	
9	1894	Укр.	+	
10	1895	Укр.	+	
11	1896	Укр.	+	
12	1897	Укр.	+	
13	1898	Укр.	+	
14	1899	Укр.		
15	1900	Укр.	+	
16	1901	Укр.		
17	1902	Укр.	+	
18	1903	Укр.	+	+
19	1904	Укр.		
20	1905	Укр.		
21	1906	Укр.	+	
22	1907	Укр.		
23	1908	Укр.		
24	1909	Укр.	+	
25	1910	Укр.		+(¹)
26	1911	Укр.		
27	1912	Укр.		+
28	1913	Укр.	+	
29	1914	Укр.		
30	1925	Укр.	+	+
31	1927	Укр.	+	
32	1929	Укр.	+	+(¹)
33	1930	Укр.		+
34	1931	Укр.	+	
---	1932	Лат.		+(¹)
35	1935	Укр.	+(¹)	+
36	1936 (?)	Укр.		
37	1937 (?)	Укр.		
38	1938	Укр.		

Б) У мережі Інтернет:

Річник та рік видання	Сайт в Інтернет – мережі	Повнота викладу матеріалу
Річник ??? – 1938 рік.		

¹ Втрачено титульний аркуш, сторінки I-XXX, 1-2, 235-(до кінця).² Втрачено титульний аркуш та сторінки 1-2.³ Опубліковано латинською мовою, збережений повністю, без ушкоджень; відсутнє маркування «Річник».⁴ На титульній сторінці, яка пошкоджена, відсутнє позначення «Річник №...».

Рукопис наукової статті надійшов до редакції «Доброго Пастиря» 14.02.2011 р.